

Vrije Mare

"Vrij" omdat het verwijst naar 'vrijheid', naar 'ruimte geven', naar 'Vrije school' en "Mare" omdat het een vertrouwde term is vanuit het Kerstspel waarin de engel ons en de herders komt vertellen dat zij een 'Blijde Mare', een blijde boodschap heeft.

Voorwoord

"Hoe zal ik U ontvangen, hoe wilt Gij zijn ontmoet...?"

Deze woorden van een oud gezang geven mooi weer hoe door de eeuwen heen mensen zich hebben voorbereid op de Kersttijd. *'Hoe zal ik U ontvangen...'*; is ook in 2020 een vraag voor ieder van ons. In het Oberufer Kerstspel -wat traditiegetrouw elk jaar door leraren en ouders wordt gespeeld als geschenk aan de kinderen (en hun ouders) - worden veel fasen van voorbereiding uitgespeeld door de figuren van het spel: de engel die gebeurtenissen aankondigt voor wie oren heeft om te horen: *'Zwijgt stil en opent wijd uw oren...'*. De waarden zijn ook aan het voorbereiden; zij zijn druk met alledaagse dingen: inkopen doen, regelen, onderdak bieden, geld verdienen en sturen het wonder door (*'Van anderen heb ik meer gewin...'*). Toch is er één die na lang aandringen een lichtje aansteekt en een plekje wijst. De herders die na een soort droomervaring hun ogen uitwrijven en bij elkaar navragen *'wat hebt gij wel gedroomd?'* en die na enige aarzeling dan toch besluiten om op weg te gaan om het kindeke te zoeken. De wijzen wisten uit oude geschriften dat de hemellichamen een teken zouden geven van een zeer belangwekkende gebeurtenis. Zij gingen op reis en volgden de ster. Allemaal voorbeelden van aandacht en voorbereidingen om het Grote Geschenk te ontvangen en een eigen ontmoeting te hebben.

Ook wij kunnen ons voorbereiden, ieder op onze eigen manier, in welke vorm dan



ook. Stil worden, plek maken, aandacht geven, genieten en delen en dankbaar zijn voor kleine dingen... dat is wat deze Adventstijd en het Kerstfeest ons kunnen brengen.

In deze 'Vrije Mare' gaat het naast aandacht voor Kerstmis vooral over taal, over verhalen, over de voorleeswedstrijd van de klassen 5 en 6, over samenwerking met de bibliotheek, over symboollagen in sprookjes, over het Chanoekafeest en over een Waldorfschool in Zanzibar.

Meester Guido schrijft in zijn column over opruimen en diversiteit en doet

een oproep om eigen verhalen te delen. De rubrieken 'Venster op de Wereld, Fenomenologie en Omdenken maken deze Kerst Vrije Mare compleet. Fijne en Gezegende Kerstviering en begin van het Nieuwe jaar gewenst!

HvM



**VRIJESCHOOL
ALMERE**

Column

Een paar maanden geleden kreeg een hevige opruiwdrift grip op me. Hierin was ik niet alleen want zowel bij het aanleverpunt van de kringloopwinkel als bij de vuilstort stond een lange, lange rij. Het leek wel alsof mensen voorheen naar hun werk gingen om hun troep thuis te ontvluchten.

In deze opruiwoede trof ik een klein rood boekje over de basiswaarden van het Vrijeschool onderwijs, geschreven in 1956 door Willem Veltman. De inhoud greep me direct en één stukje in het bijzonder waarin hij schrijft dat ouders met elkaar moeten proberen een muur om de school te vormen om de school te beschermen tegen krachten van buiten. Zo werd de leerkrachten ruimte geboden om zich kunnen richten op hun hoofdtaak; het aanreiken van ontwikkelingsstof aan de leerlingen. Dit beeld ontroerde me. Iedere dag lijkt er nu letterlijk een muur van ouders om de school heen gevormd te worden bij het brengen en halen van de leerlingen en ook al was dit misschien niet precies wat dhr. Veltman bedoelde, het draagt wel bij aan het feit dat we ons onderwijs kunnen blijven geven daar waar veel andere dingen nu noodgedwongen moeten stoppen. Binnen de muren van onze school ligt nu een wereld verscholen waar voor de kinderen veel gewoon is, dat wil zeggen zoals het altijd al was. Dit biedt vertrouwen en geeft rust. We creëren een eigen bubbel waar de leerlingen zich zoveel mogelijk onbekommerd en onbelemmerd kunnen voeden aan al het moois van ons onderwijs. Dit is alleen maar mogelijk doordat ouders deze muur rondom de school vormen! Binnen deze muren bevindt zich een enorme rijkdom met vele facetten. De taak die we als Vrijeschool hadden en nog steeds

hebben, is om deze rijkdom actief te delen, open en transparant voor iedereen. Met de kinderen, met ouders en met iedereen die het maar wil zien en horen. Waar nodig openen we deze bubbel voor hen, en laten we ze hierin mee kijken. Een van de rijkdommen ligt voor mij besloten in de grote culturele diversiteit binnen onze school, met 'roots' over zo'n beetje heel de wereld. Waar o.a. kennis van soms nog onbekende culturen, gebruiken, rituelen, verhalen, liederen en ervaringen in besloten ligt. Voor

ieder die wil, bij deze de oproep om dit actief te delen in onze schoolgemeenschap! Onder andere binnen de Vrije Mare in 'Venster op de wereld', bij belangrijke vieringen die (nog) niet op de jaarkalender genoteerd staan. Of op elk ander moment in het jaar.

Voor nu wens ik u een goede Kersttijd met elkaar, waar ik me afvraag hoe de weg die Jozef en Maria aflegden er vandaag de dag uit zou zien. Weet u het?!

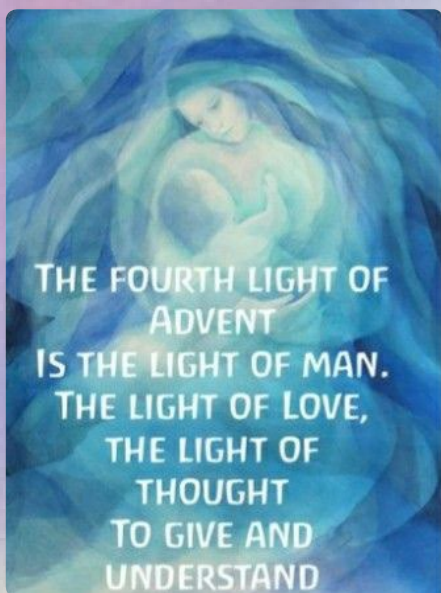
Guido van der Vorst



© <http://lilyas.deviantart.com/>

© <http://joe-maccer.deviantart.com/>

4e Advent



Op weg naar Kerstnacht kunnen nu -na de stenen of mineralen, de plantenwereld en de dieren- de mensfiguren erbij worden gezet op de seizoenstafel.

Jozef en Maria die onderweg zijn naar de stal, de herders op het veld met hun schapen en ook de drie wijzen of koningen die de ster volgen, komen nu in beeld. Een engel van schapenwol kan boven de stal hangen met het kindje Jezus in de armen; klaar om op Kerstnacht in de kribbe te leggen. Een mooie ster kan het geheel afmaken. Zo kunnen we samen met de kinderen (of voor het kind in onszelf) toeleven in stille blijdschap naar het grote wonder van de Kerstnacht.



Op weg naar het Driekoningenfeest komen de wijzen steeds dichterbij de stal en verdwijnen de herders meer naar de achtergrond.

Na Driekoningen kan de seizoenstafel worden omgetoverd tot een wintertafereel met witte accenten, sneeuwkrystallen, bolletjes, Koning Winter en Vrouwtje Dooi, of een boekje met wintertafereelen.



Kerstmis

Door de vorige feesten (st. Maarten en Sint-Nicolaas) leerden we te delen en te schenken, om het kind in onszelf levend te houden. Daardoor zijn we zo gegroeid dat er een ruimte is ontstaan. En als de aarde dan op het punt van de grootste duisternis is gekomen, verwachtingsvol de adem inhoudt, dan kan in die stilte, in die ruimte van elk van ons, het kind van het Licht en van de Liefde geboren worden

Op de Kerstnacht volgen de 12 Heilige Nachten, die de boog spannen van Kerstmis tot Driekoningen. Er middenin staat onze Oud- en Nieuwviering. In voorchristelijke tijden geloofde men dat de zon 12 dagen rond de winterzonnenuwende stilstond. In de 12 Heilige Nachten kunnen we een bezinningstijd beleven, waarin we proberen om het pasgeboren Kerstlicht door te laten werken in de tijd die voor ons ligt. Dat licht kan voorspellende dromen geven. Pas als dit Kerstlicht, dat helemaal is doorgedrongen in de aarde en is opgenomen in de mensenharten, doorgewerkt heeft in de heilige nachten, dan kan het Licht terugkeren.

Drie Koningen

Dat moment breekt aan met Driekoningen op 6 januari. De drie koningen zijn ingewijden, die het geheim van de aanstaande geboorte van het Jezuskind in de sterren konden lezen. Zij zijn dragers van de oude wijsheidsstroom en van de cultuur die de mensheid tot dan toe heeft ontwikkeld.

Ze vertegenwoordigen ook de drie leeftijdsfasen. De groene koning Kasper is de jonge mens, de rode koning Balthasar is de volwassene en de blauwe koning Melchior is de grijsaard. Als ze weer naar hun landen terugreizen brengen ze de gebeurtenis van de geboorte van het Licht de wereld in. Vroeger droeg men in de Driekoningen optocht een draaiende ster: de zon, die na 12 dagen van stilstand weer begon te wentelen. Het licht stroomt de wereld in -de zon hervat haar loop. Begin februari sluiten we de Lichtfeesten af met Maria Lichtmis. Daarover in de volgende Vrije Mare meer.



Cornelis Troost, Het zingen bij de ster op Driekoningen

Cornelis Troost was de belangrijkste Nederlandse schilder van de 18de eeuw. Hij was afkomstig uit het theater en schilderde verhalende voorstellingen met veel geestige details. Hier is te zien hoe op Driekoningen (6 januari) een groepje langs de deuren gaat. Ze hebben zich verkleed als de koningen uit het kerstverhaal, zingen het sterrelied en dragen een verlichte ster mee. Moeders zijn met hun kinderen het huis uit gekomen om naar het glanzende licht van de ster te kijken.

Het geschenk van de koning die in het verborgene heerst

Eberhard Kurras

Het is nog niet zo lang geleden dat er een land was dat het grootste op aarde was. Het had bijna alle andere landen aan zich onderworpen. Het volk van het land had zich niet alleen grote roem verworven, maar ook de allergrootste rijkdom en daarom konden ze van zichzelf zeggen, dat er eigenlijk niets meer was dat aan hun geluk ontbrak.

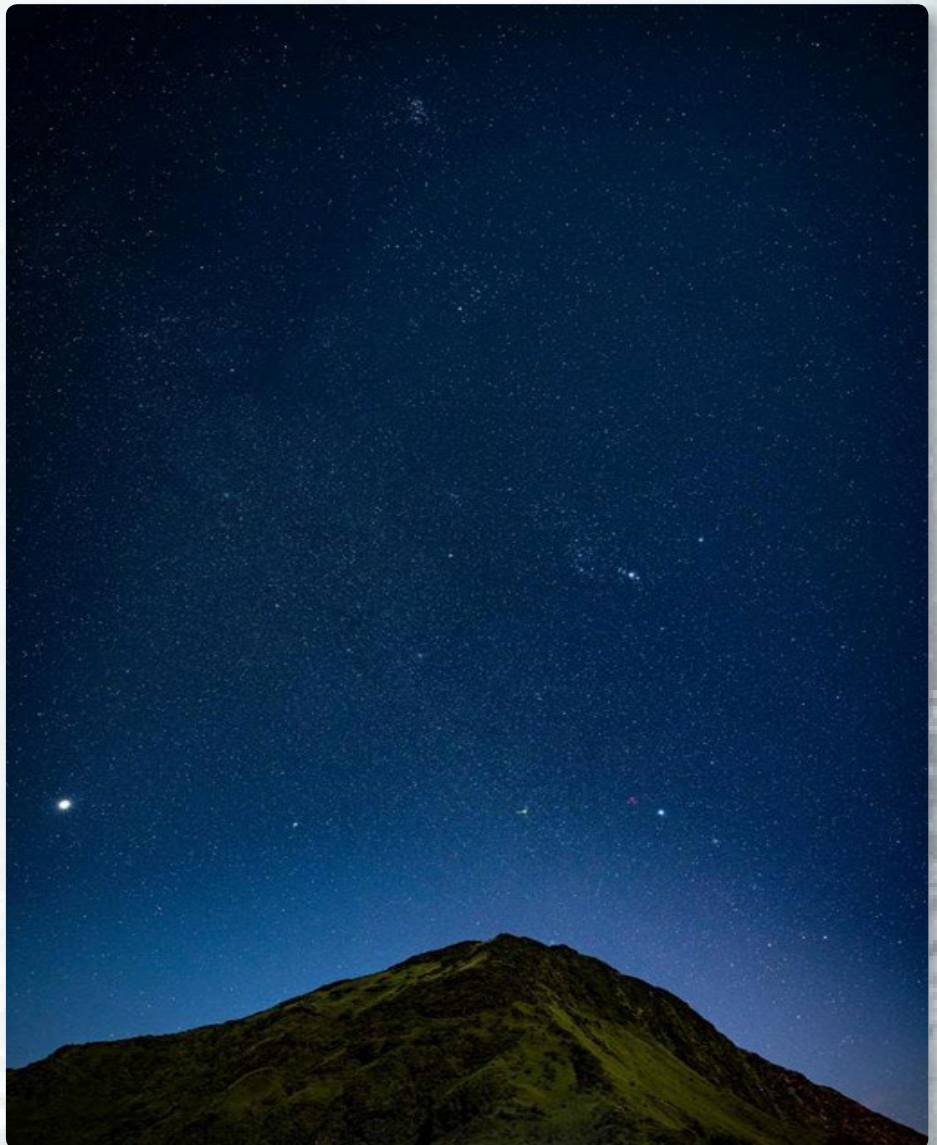
Maar op een dag brak er in dit land een merkwaardige ziekte uit. Eerst waren er maar enkele mensen die de ziekte kregen. Daarna echter steeds meer en ten slotte groeide ze uit tot een epidemie. Door de ziekte kregen de mensen verlamingsverschijnselen. Het waren niet slechts uiterlijke verlamingsverschijnselen – ook het wezen van de mensen werd erdoor aangetast. Zij die erdoor overvallen werden, konden zich niet meer bewegen, kort daarna niet meer spreken en ten slotte zelfs niet meer denken. Daardoor raakten de mensen van dat land in grote verwarring; ze begrepen niet dat dit onheil juist in deze gelukkige tijd uitbrak. Toen de ziekte steeds meer om zich heen greep en ook mensen besmette die een belangrijke functie in dat land bekleedden, riep de koning ten slotte zijn raadgevers bijeen en vroeg hun wat er aan deze nood gedaan moest worden. Maar meer dan dat wat de artsen al geprobeerd hadden, wisten de raadgevers ook niet te zeggen. De enige raad die zij de koning konden geven was in het hele land te laten omroepen dat diegene die hulp zou kunnen bieden naar het paleis moest komen. De koning volgde deze raad op en na verloop van tijd verscheen in het paleis een oude grijze herder. Wat hij zei was voor de koning heel onverwacht. 'Koning, er is slechts één middel dat

u in deze nood kan helpen. Zend uw dochter naar de koning die in het verborgene heerst. Hij zal haar geven wat u nodig heeft.'

Toen de koning deze woorden hoorde, voelde hij een grote tegenzin opkomen, want hij wilde zijn eigen dochter niet de wereld inzenden naar een onbekende koning, die bovendien nog in het verborgene heerste. Maar toen hij ten slotte zelf ook ziek werd, besloot hij de raad van de oude herder op te volgen.

En zo vertrok de jonge koningsdochter van het paleis en begon te zoeken naar de koning die in het verborgene heerst. Ze wist niet op welke plaats hij woonde, noch welke weg naar zijn woonplaats zou voeren. Maar ze was vervuld van een groot verlangen om

deze koning te vinden en de mensen uit haar land te helpen. Ze liep van de vroege ochtend tot de late avond. Omdat ze aan het einde van deze eerste dag nog niets bereikt had, besloot ze niet naar een herberg om te zien, maar buiten onder de grote hemel te overnachten om vooral geen teken te missen van de koning die in het verborgene heerst. Terwijl het donker werd klom ze naar boven en ging op de top van een berg zitten. Nu zag ze hoe de oneindige hemel boven haar welfde in een diepblauwe kleur. Nog nooit had ze de hemel zo gezien. Lang en aandachtig keek ze met grote verwondering naar de hemel boven haar en voelde zich steeds vrijer en weidser worden. Het was alsof ze plotseling deelgenoot werd van vele geheimen ter wereld. Toen viel ze in een diepe slaap.



De volgende morgen werd ze wakker en merkte vol verbazing dat ze een prachtige diepblauwe mantel aanhad die haar geheim omhulde. Ze liep verder en kwam talloze mensen tegen. Allemaal verlangden ze hulp van haar. Soms scholden ze haar daarbij uit, maar de koningsdochter hielp waar ze kon, zonder morren of boos te worden. Aan het eind van de dag kwam ze een mens tegen die bijna geen kleren meer aan het lijf had. Dringend vroeg hij haar om een warm kledingstuk omdat hij het koud had. Toen schonk de koningsdochter deze mens haar eigen kleed. Ze had immers de diepblauwe mantel nog. Maar toen ze verderging en zichzelf bekeek, ontdekte ze dat ze een nieuw kleed droeg; het straalde in de prachtigste rode kleuren.

De volgende morgen werd ze wakker en merkte vol verbazing dat ze een prachtige diepblauwe mantel aanhad die haar geheim omhulde.

Toen de koningsdochter de volgende dag verder ging werden de hindernissen op haar weg steeds groter. De wegen werden steeds onbegaanbaarder en ze voelde dat haar krachten afnamen. Maar nog steeds bleef haar wil op het doel gericht. Ten slotte kwam ze doodmoe op een weide die omzoomd werd door loof- en vruchtbomen. Stilletjes ging ze

onder de grootste van de vruchtbomen zitten. Haar krachten waren uitgeput. Terwijl ze daar zo zat en bij zichzelf dacht 'Had ik maar de kracht om te willen', begon de boom waaronder ze zat te bewegen. De takken en bladeren schudden zo lang tot plotseling twee schitterende schoentjes vielen. Ze straalden van het warmste goud.

Maar toen ze verderging en zichzelf bekeek, ontdekte ze dat ze een nieuw kleed droeg; het straalde in de prachtigste rode kleuren.

De koningsdochter raapte de schoentjes op en trok ze aan. Toen voelde ze hoe een nieuwe kracht door haar leden stroomde zoals ze nog nooit gehad had. Ze kon weer verder gaan. De vierde dag begon de weg te dalen en leidde de koningsdochter langzaam naar het binnenste van de aarde. Eerst liep ze door een beangstigende duisternis, maar langzamerhand werd het lichter en lichter, tot ze in een ruimte stond met een onbeschrijflijk en warm licht. Het leek haar alsof ze in de hartkamer van de aarde was gekomen. In het midden van de ruimte stond een troon waarop een jonge koning zat. Er straalde een milde zonneglans van hem uit. En om hem heen stonden de geesten van de natuur, de leiders der mensheid en de hoogste der engelen. Nu wist de koningsdochter dat ze haar

doel had bereikt. Hij die op de troon zat, keek naar de jonkvrouw en zag de kleding die ze droeg: de diepblauwe mantel die haar omhulde, het rode kleed en de gouden schoentjes. Toen begon hij te spreken. Hij zei: 'Ik zie dat je waardig bent het heil te ontvangen om het aan de mensen te brengen.' En hij gaf haar een gouden schaal gevuld met blinkend, helder water en liet de koningsdochter ervan drinken. Daarna gaf hij haar de opdracht de schaal naar de mensen te brengen en hen te vertellen van de koning die in het verborgene heerst. Alle mensen die daaraan zouden geloven zouden van het water mogen drinken en van hun ziekte worden genezen. De koningsdochter nam de schaal en ging terug naar het land van de mensen. Toen ze daar van haar ontmoeting vertelde wilden de meeste mensen niet geloven dat er een koning was die in het verborgene heerste. Zij die haar verhaal echter wel geloofden gaf zij uit de gouden schaal te drinken en zij werden genezen. Zo hebben vele mensen nieuw leven ontvangen en er zullen nog velen bij komen als zij hun hart openen voor de boodschap dat er een koning is die in het verborgene heerst en die waakt over het water des levens en dit aan de mensen schenkt. Hij woont onder ons en wacht op ons.

uit: Een ster over de grens | Christofoor | 1986





Op een miraculeuze wijze bleef deze kleine hoeveelheid olie acht dagen lang branden, terwijl de nieuwe olie geperst en gezuiverd werd. Om deze reden steken joden een kaars extra aan, iedere nacht van het feest waarop een nieuwe kaars wordt aangestoken. Volgens Josephus (Joodse Oudheden) werd het in de volksmond daarom ook het feest van de lichten genoemd.



Venster op de Wereld: Chanoeka Feest

Chanoeka begint dit jaar op donderdagavond 10 december en duurt 8 dagen.

Het is een joods feest, ook bekend als het lichtfeest of toewijdingsfeest. De eerste dag van dit feest, 'erev chanoeka', begint na de zonsondergang van de 24e dag van de joodse maand Kislev.

Het verhaal van Chanoeka staat opgetekend in de boeken 1 en 2 Maccabeeën.

Deze boeken maken niet deel uit van Tenach, maar zijn onderdeel van de apocriefen. Het feest -wat is ingesteld door Judah Maccabeüs en zijn broers in het jaar 165 v.Chr- markeert de overwinning op de legers van de Seleucieden, die hadden geprobeerd het volk Israël te weerhouden het jodendom uit te oefenen. Kenmerkend voor het feest is, dat een speciaal soort kandelaar tijdens dit feest wordt aangestoken. Deze kandelaar heet de 'chanoekia', en moet vooral niet worden verward met de menorah, die minder armen heeft.

Volgens de legende in de Talmoe, gingen de Maccabeeën de tempel binnen nadat zij de bezetters uit de tempel hadden verjaagd, om de afgodsbeelden te verwijderen en de zuiverheid van de tempel te herstellen.

Zij ontdekten, dat de meeste rituele voorwerpen ontwijfd waren. Daarop zochten zij ritueel gezuiverde olijfolie om de menorah aan te steken en de tempel te zuiveren, maar vonden slechts genoeg olie voor een enkele dag. Zij staken dit evengoed aan, en gingen verder met meer olijfolie te persen en zuiveren.

Terwijl thuis de chanoekia voor het raam staat te stralen, worden in het gezin spelletjes gespeeld, speciale gerechten gegeten en cadeautjes uitgedeeld.

Speciale gerechten zijn bijvoorbeeld 'latkes' en 'soevganiot'. Soevganiot zijn oliebolletjes gevuld met jam en latkes zijn aardappelpannenkoekjes.

Ook zijn er zakjes met chocoladegeld en wordt er met de 'dreidels', kleine tolletjes gespeeld.



Op de dreidels staan joodse letters afgebeeld: nun, gimel, hei en shin

wat samen betekent: *hier is een groot wonder geschied.*



Voorleeswedstrijd

Een interview met juf Suzanne Jansen, coördinator bibliotheek, over het contact met de Nieuwe Bibliotheek Almere en de Voorleeswedstrijd die onlangs op school gehouden is voor de leerlingen van de klassen 5 en 6.

Hoe is het contact tussen school en de bieb geregeld?

Als coördinator ben ik de tussenpersoon. Ik werk daarbij nauw samen met een ouder die coördinator is voor de ouderparticipatie om te helpen bij de uitleen op school. Nu in verband met corona ouders helaas niet meer op school mogen komen, regelen de hogere klassen zelf de uitleen. Voor de lagere klassen doet de leerkracht dit nu vaak. Als school en bibliotheek vinden wij taalontwikkeling van leerlingen heel belangrijk. We werken daarbij goed samen en proberen via taalstimulatie en taalmotivatie activiteiten de leerlingen uit te dagen en te bereiken

om te (blijven) lezen. Elk jaar biedt de bieb een hele lijst met activiteiten gesorteerd per leerjaar. Ik speel dat door en elke klas kiest elk schooljaar wel een activiteit. De laatste jaren is er ook een aanbod op ict gebied. Samen met juf Mileen, de taalcoördinator van school, blijven we ook intern bezig met collega's te praten over leesbeleid, leesmotivatie en leesstimulatie.

Wat kun je vertellen over de Voorleeswedstrijd?

De Voorleeswedstrijd is ook een initiatief van de bieb waar de school aan deelneemt. Onlangs is er een voorlichtingsbijeenkomst hierover geweest voor de 5e klassen. De 6e klassen hadden die voorlichting vorig jaar al gehad. Hierin werden tips gegeven als * waar moet je op letten als je gaat voorlezen: let op leestekens, lees rustig, * vertel waarom je dit boek hebt gekozen, *geef dan eerst een inleiding over het boek: waar gaat het over, * vertel vervolgens waarom je nou juist dit stukje uit het boek hebt gekozen om voor te lezen, etc.

Hoe gaat het in z'n werk?

Ter voorbereiding op de wedstrijd wordt in de klassen vaak gekozen om alle leerlingen te laten voorlezen, of ze nou mee willen doen met de wedstrijd of niet. Dat is sowieso een hele goede oefening. Daarna gaat de klas kiezen uit de voorleeskandidaten wie namens hun klas mee mag doen met de schoolwedstrijd. Dan gaat het erom met elkaar af te stemmen wie van alle kandidaten de meeste kans heeft om te winnen, niet om het kiezen van een vriendje of vriendinnetje. Als de klassenwinnaar eenmaal bekend is staan de leerlingen met z'n allen achter deze leerling want ze willen natuurlijk dat hun klas wint. Die betrokkenheid merk je ook tijdens de finale waarin de klassenvertegenwoordigers het tegen elkaar gaan opnemen, heel mooi om te zien is dat. Na afloop wijst de jury een winnaar aan.

De jury van onze school bestond dit jaar uit meester Daniel (zelf ooit tweede geworden in de Voorleeswedstrijd van Flevoland!), meester Milko, onderwijsondersteuner (met veel kennis van taal) en juf Marjanne, onze schoolleider.

Wie waren de klassenvertegenwoordigers en wie heeft gewonnen?

Wies Schmitz uit klas 5A, Rifka Elsinga uit klas 5B, Melle Nieuwpoort uit klas 6A en Alisa van Harmelen uit klas 6B. Na een zeer spannende finale heeft de jury Wies uitgeroepen tot winnaar.

Hoe gaat het nu verder?

Bibliotheek Almere roept begin volgend jaar alle andere schoolwinnaars uit Almere bij elkaar om te gaan strijden voor de afvaardiging naar de provincie. Zo worden in de hele provincie voorrondes gehouden voor de provinciale verkiezing, daaruit komt een winnaar die uiteindelijk mee mag doen namens provincie Flevoland aan de nationale voorleeswedstrijd.



Kort verslag van de deelnemers:

Voorleeswinnaar Wies (klas 5A), gekozen boek: 'De gebroeders Leeuwenhart')

Waarom wilde je meedoen aan de voorleeswedstrijd?

Ik wilde graag meedoen aan de voorleeswedstrijd omdat het me heel leuk leek om aan de andere kinderen voor te lezen.



Hoe was het om de winnaar van de school te mogen zijn?

Ik vond het zo cool ook omdat mijn hele klas heel erg blij voor me was en dat vond ik echt super lief!

Hoe ga je je voorbereiden op de volgende wedstrijd?

Ik denk dat ik heel hard ga oefenen op mijn stukje dat ik ga voorlezen. Ik ga vooral vaak voorlezen aan mijn vader en moeder en vragen wat ik nog beter kan doen.

Rifka (klas 5B), gekozen boek: 'De Stormwachter'

Ik vond het heel leuk om mee te doen aan de voorleeswedstrijd. Onze juf had me pas op de dag van de finale verteld dat ik de klassenwinnaar was. Hierdoor had ik mijn boek niet mee naar school genomen en heb ik toen ter plekke een ander boek genomen. Ik kende dit boek niet maar een meisje uit mijn klas heeft me verteld waar het over ging en toen heb ik snel even een stukje geoefend.

Ik had niet verwacht dat ik als beste van de klas zou worden gekozen maar ik vond het wel leuk. Toen ik aan de beurt was om voor te lezen vond ik dat wel een beetje spannend maar vooral ook heel leuk.

Mijn klas liet heel duidelijk merken dat ze graag wilden dat ik zou winnen en dat ze helemaal achter me stonden. Ik vond het wel jammer dat ik niet gewonnen had maar ik vond dat Wies het heel goed had gedaan.

Melle (klas 6A), boek: 'De Gorgels'

We gingen met zijn allen naar beneden zonder stoel want we moesten eigenlijk zonder, maar omdat

klas 5a met stoelen kwam moesten wij dat ook. Iedereen sprintte naar boven om zijn stoel te halen en vijf minuten later zaten we met zijn allen in de zaal. Toen moesten alle deelnemers naar voren komen. Ze riepen elke klassenwinnaar om de beurt. Toen werd de jury voorgesteld: meester Daniël (die ook heel ver gekomen was toen hij jong was), meester Milko en juf Marjanne. Toen gooide meester Leander een vierzijdige dobbelsteen op om te kijken wie er mocht beginnen. Ik moest als eerste. Naderhand ging de jury in overleg en toen had Wies gewonnen.

Alisa (klas 6B), gekozen boek: 'Sleutelkruid'

Mijn mening over de voorleeswedstrijd is dat toen ik werd gekozen voor onze klas ik heel erg blij en trots was dat de klas mij vertrouwt om deze taak uit te voeren. Het was best wel spannend om voor een paar andere klassen voor te lezen en ik vond het ook lastig dat iedereen naar mij keek en alle aandacht op mij gericht was. Gelukkig gingen al mijn vriendinnen en klasgenoten voor mij duimen en was het stil in de zaal waardoor ik me goed kon concentreren. Ik was opgelucht toen ik klaar was. En toen de uitslag bekend werd gemaakt en ik verloren had was ik wel even sipsip maar ook blij voor de winnaar. Ik zal altijd herinneringen aan de schoolvoorleeswedstrijd hebben.

Over de taal van de beelden in sprookjes...

Waarheen leidt de weg die we gaan...?

"Na een paar knippen zag de jager een rood kapje glimmen. Het meisje sprong eruit en riep: "O, wat ben ik bang geweest, wat was het donker in de buik van de wolf!"

De mensheid van tegenwoordig zit in de buik van de wolf. Het is daar zo donker omdat wij de geestelijke wereld niet meer kunnen waarnemen... Het glimmen van het rode kapje staat gelijk aan het helder kunnen waarnemen van ons eigen denken en denkproces.

Sprookjes zijn een heel bijzonder soort verhalen. Ze hebben meerdere lagen, die iets vertellen over "wat is de mens, wie ben ik, en wat komen wij doen in het grotere geheel"... in de vorm van levendige beeldentaal.

In 'De Ketellapper van Tamlacht' vinden we de metafoor van de zalm. Waarom zwemt de zalm tegen de stroom op, en waarom is dit beeld zo belangrijk in dit rijke Ierse verhaal? 'Hodja Nasreddin', een belangrijke personage uit de Mohammedaanse verteltraditie, zit omgekeerd op een ezel en kijkt terug in de tijd.

Hoe zou de wereld eruit kunnen gaan zien, als ieder van ons meer met dit soort verhalen aan de slag gaat...?!

* Voorstellingsvermogen

Vooraf juist nu, in onrustige tijden is het belangrijk dat ieder z'n eigen waarnemings- voorstellings- en denkvermogen verrijkt.

Zodat we beter kunnen doordringen tot 'wezenlijke lagen'.

Zodat we ons beter kunnen verbinden met onze eigen innerlijke zekerheid én nader tot elkaar kunnen komen.



*Beeldentaal voor perspectief en houvast

Als we op zoek zijn naar meer houvast en richting in het leven, dan kunnen zulke beeldende verhalen met meerdere lagen een sleutel zijn tot een 'groter' en wezenlijker begrip, en tot een 'duiden' van gebeurtenissen vanuit meerdere perspectieven. En daarmee innerlijke rustpunten en overzicht brengen in ons denken en in onze emoties.

*Omgekeerde causaliteit

Een ander bijzonder aspect dat in veel sprookjes verborgen zit, is een soort 'omgekeerde' causaliteit. In onze dagelijkse denkwijze gaan we altijd uit van de volgorde oorzaak-gevolg: iets wat eerst gebeurt, leidt tot iets vervolgens...

Maar de omgekeerde volgorde is ook waar: iets wat nog moet of gewenst is komen, heeft invloed op wat en hoe iets gebeurt dat eraan voorafgaat!

*Doelgerichtheid

Die 'omgekeerde' causaliteit heeft alles te maken met doelgerichtheid. Het is een werkzame realiteit in de geestelijke wereld. - Dat is de wereld waarvan wij in oorsprong en bestemming en in het onderweg-zijn hier op aarde allemaal deel uitmaken, dat is het grote wereld-wezen. Dit staat prachtig en grondig uitgewerkt beschreven in het boek '[De Filosofie van de Vrijheid](#)' van Rudolf Steiner. En deze doelgerichtheid vindt nu juist zo sterk plaats bij het voorstellingsvermogen van de mens!

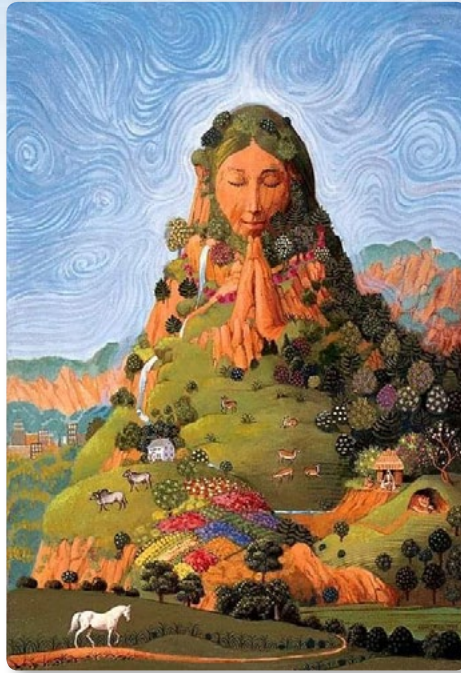
Hiervoor zijn twee mooie en belangrijke oefeningen:

1) Verbeelden wat je wilt wat naar je toekomst...

De mensheid van tegenwoordig zit Enerzijds kunnen wij ons oefenen in het maken van voorstellingen, over hoe wij een toekomstig leven voor ons zien... welke gebeurtenissen wij wenselijk en verantwoord vinden, waarnaar we verlangen, waarvan we in onze beste momenten 'wakker' dromen... Waarmee we als het ware 'dat wat wordt gewild' zo levendig mogelijk 'naar ons toe laten komen'... Waardoor we ons denken en voelen en handelen in het hier en nu laten inspireren.

Waardoor we zowel intuïtieve ingevingen als heel heldere inzichten kunnen omzetten in resolute en praktische daden...

Net zoals dat vaak in sprookjes gebeurt, waar soms op het eerste gezicht onverklaarbare dingen



gebeuren, die het verhaal ineens een 'gekke' wending geven... maar als je er later vanuit de einduitkomst op terugblijkt, als 'causale' puzzelstukjes op hun plaats vallen. Het lezen, horen, aan elkaar vertellen, van verhalen die rijk zijn aan

beeldentaal, met meerdere lagen, kunnen ons helpen om een rijke innerlijke voorstellingswereld te scheppen.

2) Dagelijks omgekeerd terugblikken

Een andere heel makkelijke praktische oefening om een gevoel te ontwikkelen voor zulke 'omgekeerde' causaliteit is een dagelijkse 'terugblikoefening':

Neem aan het eind van elke dag even de tijd, om achterstevoren in je beeld-herinnering op te roepen wat er die dag allemaal is gebeurd, en wat daarvoor gebeurde, en wat dáarvoor... Hiermee kun je je bewust worden van deze tegengestelde richtingen. Deze oefening voedt het waarnemingsvermogen voor geestelijke werkzaamheden in jezelf, en in de ander.

Hiermee kun je als het ware een 'zintuig' ontwikkelen van een verruimd blikveld voor vele samenhangen.

Omdenken

Omdenken kun je zien als een soort intellectuele, filosofische jiu-jitsu. Alles waar je last van had, gebruik je opeens in je eigen voordeel. Vreemd genoeg doe je dat niet door je tegen het probleem te verzetten, maar door er 'ja' tegen te zeggen; door het probleem te accepteren.



'Ja' zeggen is de eerste stap van omdenken. De dingen accepteren die je niet veranderen kunt, van een 'ja-maar' een 'ja' maken. Door dat te doen maak je van een probleem een feit. Daarna komt de tweede en laatste stap: maak van een 'ja' een 'ja-en'.

Maak van dat feit -waar je in eerste instantie dus last van had - een nieuwe mogelijkheid. Problemen zijn namelijk niet het probleem; onze verwachtingen zijn het probleem. Daarover volgende keer meer.

Wandelaar

Een wandelaar loopt door het bos. Aan het eind van het bos bereikt hij een rivier. Daar zoekt hij een brug of doorwaadbare plek om de rivier over te steken, maar hij kan die niet vinden. Na een tijdje zoeken ziet hij aan de overzijde van de rivier een boer en roept hem toe: 'Weet jij hoe ik aan de andere kant kom?' Waarop de boer antwoordt: 'Daar ben je toch al?'

Bron: Omdenken, kijk-denken-creëer, Berthold Gunster





Venster op de wereld... Zanzibar Steinerschool

Onderstaande is een deel van een verhaal van Esther Bogte die sinds 2019 werkt op de Zanzibar Steinerschool.

Esther heeft op onze school stagegelopen en wij hebben haar proces van zoeken en afwegen en uiteindelijk beslissen indertijd met haar meebeleefd. Moniek Terlouw, intern begeleider op onze school, heeft nog steeds contact met Esther en wil haar -als de corona maatregelen het weer toelaten- in de zomervakantie van 2021 bezoeken.

Zanzibar Steiner School

"Een veilige haven.

Bijna twee jaar geleden tikte ik 'Steiner schools job abroad' in bij Google. Een van de vele zoekresultaten was een school op Zanzibar. "Is dat niet dat toeristische eiland in Oost-Afrika met die hagelwitte stranden en turquoise zee? Niets voor mij", oordeelde ik. Toch klikte ik erop. Wat ik las maakte iets in me wakker en ik realiseerde me: ja, dit is wat ik zoek. Ik las over de Zanzibar Steiner School (toen nog Creative Education Foundation) en de missie van de school: het ondersteunen van kinderen die in financiële armoede leven. Het zou niet alleen een plek zijn waar kinderen onderwijs krijgen, maar waar ze ook goed te eten en medische zorg krijgen wanneer dat nodig is. Dat raakte me. Begin februari 2019 vloog ik voor het eerst naar Zanzibar en bijna



twee jaar later kan ik zeggen dat niets minder waar is: de Zanzibar Steiner School is een veilige en warme plek waar kinderen kansen krijgen om zichzelf te ontwikkelen en waar ze aanvullende zorg ontvangen. Omdat ik mijn steentje wil bijdragen aan de uitvoering van de bijzondere missie die de school uitdraagt, besloot ik om me voor onbepaalde tijd op Zanzibar te vestigen. Het eiland voelt inmiddels volledig als mijn thuis.

Mijn eerste dag op school

Om 8.00 uur vertrekt de schoolbus vanuit Stone Town. We zitten er eerst met z'n vijven in, maar en route naar school vult het busje zich met steeds meer mensen: een paar kinderen die ver van school vandaan wonen en bijna alle leerkrachten. Na een rit van twintig minuten slaan we linksaf bij een bord dat aangeeft dat zich daar 'Kidichi Spice Farm' bevindt. Vanaf daar houdt de asfaltweg op en begint een bijzonder hobbelig zandweggetje. Ik zit achterin en zie de hoofden van de andere inzittenden komisch heen en weer wiebelen. Ik kijk uit het raam en de omgeving van dit hobbelige weggetje is prachtig. Overal groeien planten en bomen die ik niet ken, ik zie mensen op hun land werken, vrouwen die bakstenen bakken onder wat lijkt op een grote hoop kleigrond waar rook uit komt, jonge kinderen die in oude kleding gierend achter gele kuikentjes

aanrennen.

Tien minuten later arriveren we op school. De rest van de kinderen en het team zijn al met de grote schoolbus gearriveerd die de school huurt om de kinderen naar school te brengen. Het ziet er gezellig uit: kinderen rennen rond over het groene terrein, zitten samen te kletsen, drinken pap uit een mok, leerkrachten praten met de kinderen. Dan gaat de bel. De kinderen brengen hun bekers terug naar de keuken, waar hard gewerkt wordt aan de 'chapatis' (een plat brood dat voor ieder kind apart in de pan wordt gebakken) en bonen die de kinderen 's middags te eten krijgen. De leerlingen verplaatsen zich onder druk gepraat naar hun klaslokaal en na ongeveer vijf minuten, als de rust is weergekeerd, hoor ik uit de verschillende klassen de ochtendspreuk klinken. De dag vliegt voorbij en mijn eerste indruk is: een vrolijke, positieve plek waar de kinderen gezien en gehoord worden. "Ik mag hier werken, wat een mazzel!" denk ik bij mezelf. Ongeveer 650 dagen later is datzelfde gevoel nog steeds aanwezig..."



Esther komt uit Utrecht en is sinds 2017 Vrijeschool leerkracht. Voordat zij met de Vrijeschool pabo begon, studeerde ze Culturele Antropologie aan de Universiteit Utrecht. De combinatie van deze twee studies is een goede voorbereiding gebleken voor haar werk op de Zanzibar Steiner School. Esther werkt sinds begin 2019 op de Zanzibar Steiner School en ondersteunt de leerkrachten onder andere met het vrijeschool gedeelte van het onderwijs. Daarnaast houdt zij zich bezig met de dagelijkse organisatorische kant van de school. Bron: Nieuwsbrief van het IHF, het Internationaal Hulp Fonds van Vrijescholen.



Fenomenologie

Wat is het moeilijkste van alles?

Dat wat het makkelijkste lijkt:

Te kunnen begrijpen

wat je met de ogen ziet.

J. W. Goethe

Alles wat je waarneemt kan op verschillende manieren worden ingedeeld. Je kunt onderscheid maken tussen levende en dode voorwerpen, tussen gemaakte en natuurlijke voorwerpen, tussen planten en dieren, tussen hogere en lagere planten, tussen zoogdieren, vogels en insecten, tussen groeiende en afstervende organismen, etc.

Hoe je indeelt, hangt af van de manier waarop je kijkt.

Eén van de vele manieren van kijken is die volgens de vier elementen. Een indeling van de natuur die al in de Griekse tijd werd gebruikt. Je kunt daarbij vier elementen onderscheiden: **aarde, water** (of vloeistof), **lucht** en **vuur** (of warmte).

Bij het element Aarde kun je denken aan alle vaste voorwerpen zoals bomen, bruggetjes, planten, dieren en mensen, bankjes, verbods- of verkeersbordjes etc.



Aarde: het vaste element

Vloeiende objecten zoals stromend, wervelend of stilstaand water horen bij het element Water.



Water: het beweeglijke element

Kijk naar de beweging en zie de kleur van de lucht voor het Lucht element.



Lucht: het doorzichtige element

Voel de temperatuur: de kou of de warmte (vuur of warmte) voor waarnemingen van dit element.

Warmte: het element dat doordringt



De elementen als hulp bij het waarnemen

De vier elementen aarde, water, lucht en warmte laten vier verschillende kenmerken zien van de dingen om je heen. Ze maken je er opmerkzaam

op dat je de wereld op verschillende manieren kunt waarnemen, namelijk **als vaste vorm, als stroming, als karakteristiek en als impuls**. Een hond kun je als vorm exact beschrijven (= aarde-element), je kunt ook de bewegingen beschrijven, nabootsen en ervaren (= water-element), je kunt hem karakteriseren (= lucht-element) en je kunt beschrijven wat hij bij jou oproept (= warmte-element). De elementen zijn dan een ingang voor vier verschillende houdingen of manieren om waar te nemen.

Vaak neem je waar volgens (delen van) de vier waarnemingshoudingen, maar ben je je dat niet bewust. Wanneer je met de methode oefent zal blijken dat je soms een bepaalde zienswijze vaak of juist niet gebruikt of alleen een aspect ervan. Het onderscheiden van de waarnemingswijzen, het benoemen en indelen van waarnemingen naar één van de waarnemingswijzen kan dan helpen lacunes op te sporen en evenwicht te scheppen in het waarnemen.

De methode is bruikbaar bij levende voorwerpen, situaties en gebeurtenissen. Waar wordt gesproken van een object of een voorwerp kun je ook een situatie of gebeurtenis nemen.

Oefeningen

*Ga waarnemen en deel je waarnemingen naar de vier elementen in.

*Ga na wat de eigenschappen zijn. Trek conclusies over de eigenschappen van de elementen.

*Is de indeling volgens de elementen zinvol? Wat spreekt ervoor en wat spreekt ertegen?

*Vaste voorwerpen kun je vastpakken, water loopt door je vingers heen, lucht kun je niet eens voelen en warmte doordringt je. Zoek meer verschillen.

Bron: tomvangelder.antrovista.com

Redactie: Guido van der Vorst
Helga van Muijen

vrijemare@vrijeschool-almere.nl